01/08/2023

Αγία Σοφία: Σπεύδουν να αποκαταστήσουν τις ζημιές οι Τούρκοι – Επί 3 έτη είχε αφεθεί στους βανδαλισμούς και στη φθορά του χρόνου

/ Αγία Σοφία

Μετά τους βανδαλισμούς που έχει υποστεί τα τελευταία τρία χρόνια η Αγία Σοφία, ο Ναός Σύμβολο της Ορθοδοξίας που έχει ανακηρυχθεί μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την UNESCO, η τουρκική κυβέρνηση σπεύδει να προχωρήσει σε έργα αποκατάστασης. Οι ζημιές είναι εκτεταμένες καθώς παρά τις αλλεπάλληλες δημοσιεύσεις του τουρκικού και ξένου Τύπου για τις φθορές καθώς και την κατακραυγή της διεθνούς κοινότητας, σήμερα η κυβέρνηση Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αποφάσισε να λάβει μέτρα.

Η Αγία Σοφία έχει εγγραφεί στον κατάλογο των μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 1985, ως σύνολο, μέσα στις ιστορικές περιοχές της

Κωνσταντινούπολης. Μετετράπη σε μουσείο το 1934 με διάταγμα το οποίο υπέγραψε ο Κεμάλ Ατατούρκ. Η αλλαγή καθεστώτος της σε τζαμί έγινε με απόφαση του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στις 14 Ιουλίου του 2020, κάτι που αποτέλεσε μια πολιτική κίνηση, η οποία καταδικάστηκε διεθνώς και από διεθνή όργανα του Πολιτισμού, όπως το ICOM (διεθνές συμβούλιο μουσείων) και το ICOMOS (Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών). Έτσι την **Παρασκευή 24 Ιουλίου 2020 έγινε η πρώτη ισλαμική προσευχή στην Αγία Σοφία**, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε 3ωρη μετάδοση.

Φθορές επί σειρά ετών υπό την ανοχή της τουρκικής κυβέρνησης

Ήδη από το 2022 Τούρκοι αρχαιολόγοι, ιστορικοί, θεολόγοι έκαναν λόγο για **ρωγμές στο δάπεδο** της Αγίας Σοφίας, και για καταστροφές στις **θύρες** του.

Σύμφωνα με την τουρκική εφημερίδα **Cumhuriyet**, την Αγία Σοφία επισκέπτονται πλέον περίπου ένα εκατομμύριο άτομα μηνιαίως, με συνέπεια να έχει υποστεί σημαντικές **φθορές** και ζημιές, ιδιαιτέρως από την ημέρα της μετατροπής της σε μουσουλμανικό τέμενος και έπειτα.

Πιο συγκεκριμένα, ο Θεολόγος καθηγητής Şahin Filiz και ο Ιστορικός τέχνης Yasin Saygılı έκαναν λόγο για ρωγμές στο δάπεδο του μνημείου και για καταστροφές στις θύρες αυτού, τονίζοντας ότι ήταν λάθος η μετατροπή του. Ο κ. Saygılı μίλησε, επίσης, για ***«μια ανεξέλεγκτη και συνεχή ροή επισκεπτών»***, τονίζοντας ότι ***«τέτοιες επισκέψεις προκαλούν καταστροφές».***

Παράλληλα, δημοσιεύματα άλλων **τουρκικών ΜΜΕ**, εν προκειμένω της Sozcu και της Yenicaggazetesi, αναφέρθηκαν στις φθορές στην πόρτα της Αγίας Σοφίας στις οποίες είχε αναφερθεί με ανάρτησή του στα κοινωνικά δίκτυα και ο αρχαιολόγος Ömer Faruk Yavaşçay.

Ο αρχαιολόγος Ömer Faruk Yavaşçay είχε αναρτήσει σχετικό βίντεο στα social media, γράφοντας χαρακτηριστικά: *«Σήμερα συνάντησα ένα ακόμα πολύ θλιβερό θέαμα για το τζαμί #Αγία Σοφία και την ιστορία μας. Δυστυχώς πάλι, εντόπισα φθορές και στις δύο πλευρές της πόρτας ακριβώς κάτω από το ψηφιδωτό των αυτοκρατόρων. Τράβηξα φωτογραφίες και βίντεο για να τεκμηριώσω αυτήν την κατάσταση».*

> Bugün #Ayasofya camii ve tarihimiz için çok üzücü bir görüntü ile daha karşılaştım. Maalesef yine bir kapı vakası,imparatorların olduğu sunu mozaiğinin hemen altındaki kapıda çift yönlü tahribatlar tespit ettim.Bu durumu belgelemek amaçlı fotoğraf ve video çekimi yaptım. pic.twitter.com/dI6OIvvHeD
>
> — Ömer Faruk Yavaşçay (@omeryavascay) December 2, 2022

Cumhuriyet

Ayasofya'da mermerler kırılıyor

Müze statüsünden camiye dönüştürülen Ayasofya'da tahribat sürüyor. Tur rehberi Özlem Kabasakal, tarihi mermerlerin ağır tonajlı platform ile birçok yerinden kırıldığını belirterek "Bu tarihi yapıya çok büyük zarar veriliyor" dedi.

Επιπλέον, η ξεναγός Özlem Kabasakal, μιλώντας στην εφημερίδα Cumhuriyet, ισχυρίστηκε ότι έχουν σπάσει και τα ιστορικά μάρμαρα του δαπέδου εξαιτίας μηχανήματος καθαρισμού μεγάλου βάρους.

Σύμφωνα με τον ισχυρισμό της Kabasakal, τα ιστορικά μάρμαρα, πολλά εκ των οποίων ήταν ήδη ταλαιπωρημένα από φθορές του παρελθόντος, έχουν σπάσει σε πολλά σημεία εξαιτίας του μηχανήματος, που καθαρίζει εσωτερικά τον ναό. Όπως είπε: **«Αυτό το ιστορικό κτίριο έχει υποστεί μεγάλη ζημιά. Όταν η Αγία Σοφία ήταν μουσείο, την επισκέπτονταν με μεγάλο σεβασμό».**

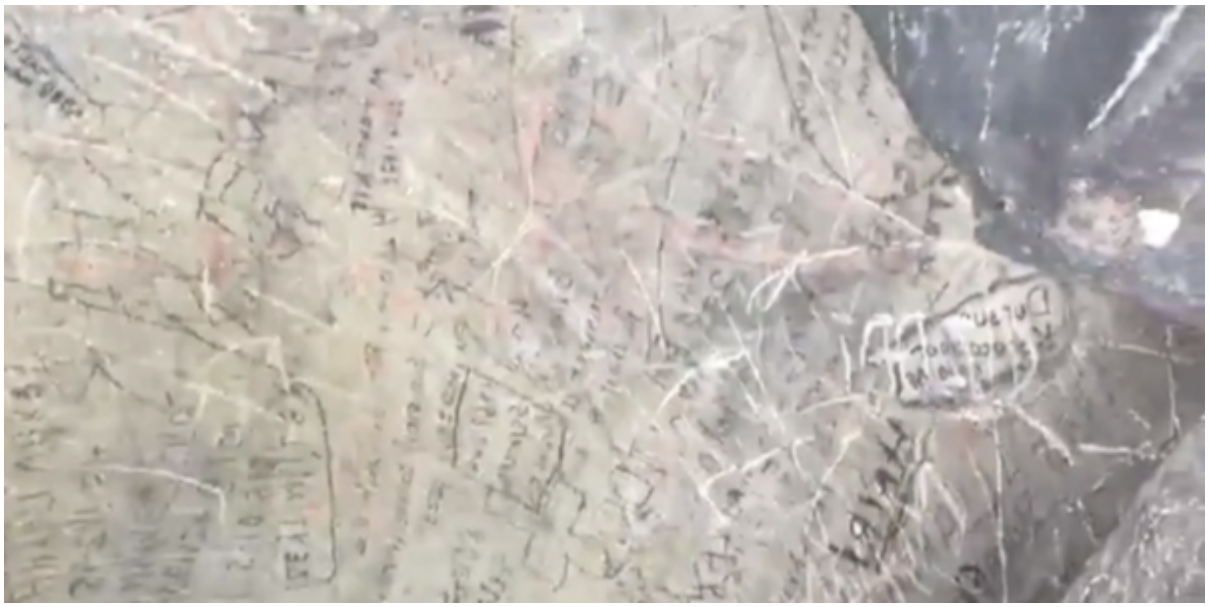

Ακόμη, με άρθρο της η αντιπολιτευόμενη αριστερών τάσεων **εφημερίδα Μπιργκιούν,** αναφέθηκε στις φθορές με τίτλο «Μιλάνε για κληρονομιά, και διαπράττουν δολοφονία». *«Συνεχίζονται ασταμάτητα τα σκάνδαλα στην Αγία Σοφία, η οποία από μουσείο έχει μετατραπεί σε τζαμί. Ενώ ο ισχυρισμός ότι κομμάτια αφαιρέθηκαν από την ιστορική θύρα και «φαγώθηκαν» στην 1.500 ετών Αγία Σοφία παραμένει στην ημερήσια διάταξη, τώρα υποστηρίζεται ότι οι επισκέπτες ξύνουν τους τοίχους και βάζουν τα τρίμματα σε σακούλες»*, ανέφερε το δημοσίευμα που αναδημοσιεύεται από το ertnews.gr.

Στο σχετικό άρθρο, η αρθρογράφος συνομιλεί με τον Πρόεδρο της Ένωσης Ιστορίας της Τέχνης (STD) Σερίφ Γιασάρ, ο οποίος μοιράστηκε βίντεο στο λογαριασμό του στο οποίο φαίνονται **graffiti με ονόματα, σχήματα που έχουν χαραχτεί με αιχμηρό αντικείμενο,** σε εσωτερικό χώρο της Αγίας Σοφίας, στη στήλη στήριξης του κτίσματος. Στο βίντεο ο Γιασάρ δείχνει το χώρο και την επιφάνεια που φαίνεται καθαρά η καταστροφή της επιφάνειας και λέει ότι δεν έχει υπάρξει χειρότερο «ρεζίλι» από αυτό το θέαμα.

Τονίζοντας ότι μια δολοφονία πολιτιστικής κληρονομιάς διαπράχθηκε στην Αγία Σοφία, ο Γιασάρ δήλωσε: *«Πριν από ενάμιση μήνα περίπου η καταστροφή μιας θύρας βρέθηκε στην ημερήσια διάταξη. Περιμέναμε να ληφθούν μέτρα, αλλά δεν έγινε καμία ενέργεια. Αρχίσαμε να περιοδεύουμε το χώρο και αρχίσαμε να βλέπουμε νέες καταστροφές. Ένας επισκέπτης με μια τσάντα μαζεύει κομμάτια από τον τοίχο. Η στήλη που στηρίζει την Αγία Σοφία είναι γεμάτη με εκατοντάδες επιγραφές. Οι επισκέπτες έγραψαν τα ονόματά τους στους τοίχους, ζωγράφισαν καρδιές...»*

> Bugün başka bir rezaletle karşılaştım akşamüzeri Ayasofya’da. Her gittiğimde yeni bir skandal. Şuraya bak onlarca yazı yazılmış Ayasofya’yı taşıyan mimari öğenin içine, tek bir kişi görüp uyarmamış mı? @TC_istanbul @TCKulturTurizm @iktm34 @MehmetNuriErsoy @SanatTarihiSTD pic.twitter.com/frctgJzciG
>
> — Şerif Yaşar (@SerifYasarSY) May 24, 2022

Φθορές έχει υποστεί και η **Αυτοκρατορική πύλη** και οι τοίχοι. Όπως αναφέρει το ertnews.gr, νέες φωτογραφίες από την Αγία Σοφία κυκλοφόρησαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και έδειξαν γυναίκες ν**α ξύνουν τοίχους και να παίρνουν κομμάτια στις τσάντες τους ως ενθύμιο ή φυλαχτό.**

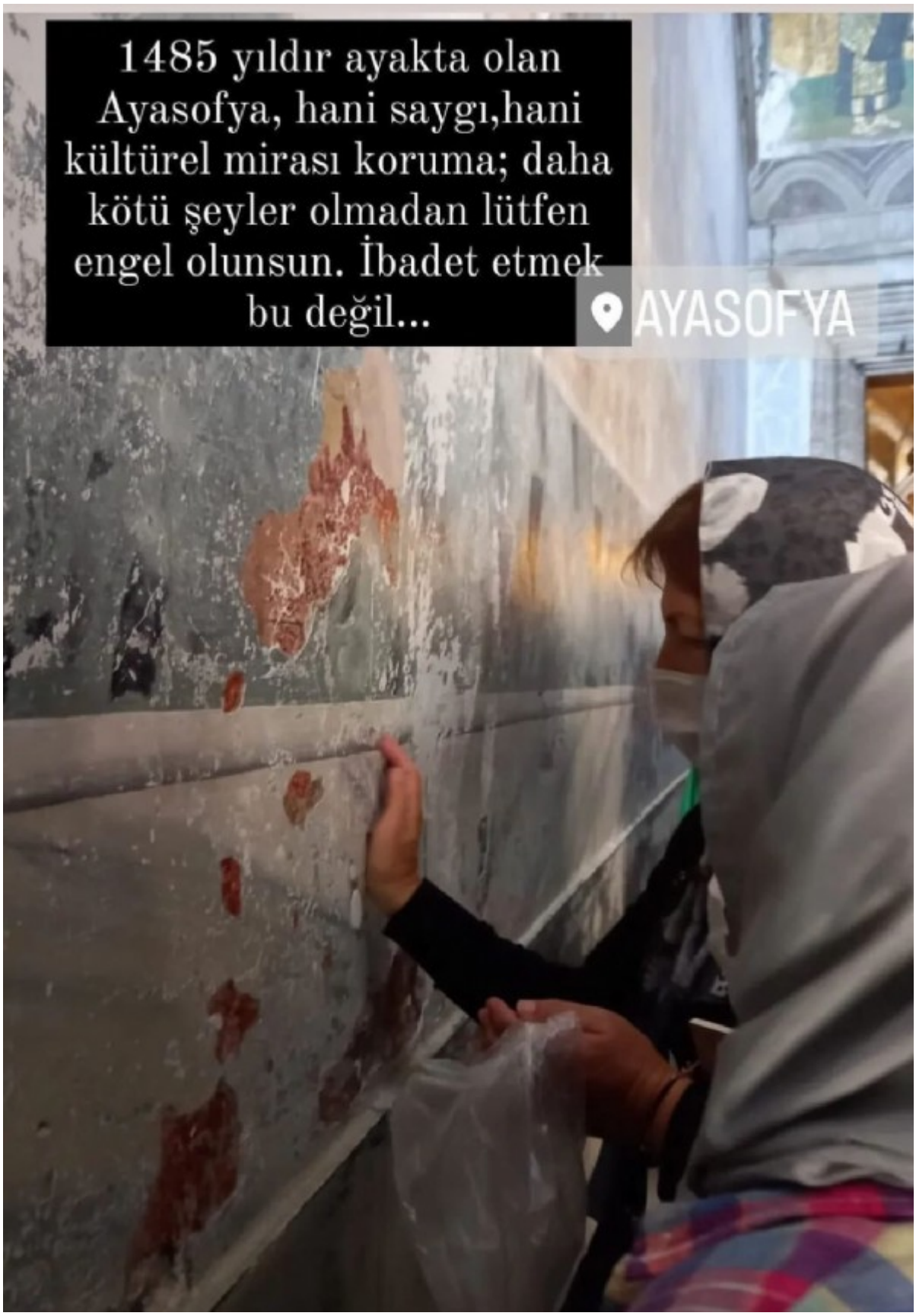

Η αρχιτέκτονας Seda Özen Bilgili τόνισε στο Twitter: *«Αυτοί που παίρνουν τα κομμάτια θεωρώντας τα ιερά είναι ξένοι (ορθόδοξοι) τουρίστες. Θα μπορέσει κανείς να το διαπιστώσει εάν ερευνηθεί. Στο παρελθόν, οι τουρίστες αγόραζαν αναμνηστικά από ψηφιδωτά»*

.

«Αποδείχθηκε ότι αυτοί που έσπασαν την πόρτα και τα ψηφιδωτά της Αγίας Σοφίας ήταν χριστιανοί τουρίστες! Καταδικάζω την προσέγγιση ρεπορτάζ κοσμικών κύκλων στην Τουρκία, η οποία απέδιδε αυτόν τον βανδαλισμό στους μουσουλμάνους. Το τζαμί της Αγίας Σοφίας θα πρέπει να προστατεύεται πιο προσεκτικά» τόνισε από πλευράς του ο Τούρκος συγγραφέας, Yusuf Kaplan.

«Δεν ντρέπονται; Αποδείχθηκε ότι οι επισκέπτες που κατέστρεψαν τα μάρμαρα του τζαμιού της Αγίας Σοφίας ήταν χριστιανοί τουρίστες» γράφει τουρκική εφημερίδα.

Οι αποκαλύψεις για νέες καταστροφές στην Αγία Σοφία έκανε την παρουσιάστρια του καναλιού Haber Turk Αφσίν Γουρντακούλ να ξεσπάσει μπροστά στην κάμερα: *«Η Αγία Σοφία είχε έρθει στο προσκήνιο με τις ζημιές στην πύλη του αυτοκράτορα και τώρα αποδείχθηκε ότι καταστρέφονται τοίχοι. Δεν το χωράει ο νους. Χώρες σε όλο τον κόσμο να προσεύχονται να έχουν ένα τέτοιο μέρος σαν την Αγία Σοφία, ενώ εμείς που την έχουμε, την καταστρέφουμε»*.

«Η Αγία Σοφία είναι εδώ αιώνες, εμείς θα φύγουμε και αυτή θα είναι ακόμα εδώ. Αυτή είναι μια πολιτιστική κληρονομιά, είναι η υπογραφή της Κωνσταντινούπολης, είναι το μαργαριτάρι της πόλης. Θα πρέπει επίσης να μάθουμε τη σημασία της. Όσοι πιστεύουν στις δεισιδαιμονίες ξηλώνουν κομμάτια της. Είναι απαραίτητο με τη συνεργασία της τουριστικής αστυνομίας, των θρησκευτικών αρχών, του Υπουργείου Πολιτισμού και άλλων να εξηγήσουν στους επισκέπτες ότι δεν θα γίνει τίποτα καλό ξηλώνοντας κομμάτια» πρόσθεσε.

Στην Αυτοκρατορική Πύλη της Αγίας Σοφίας έχει προκληθεί σοβαρή ζημιά, όπως έγραψε σε δημοσίευμά της η τουρκική εφημερίδα **«Σαμπάχ»,** τονίζοντας ότι οι φθορές προκάλεσαν αναστάτωση στις αρμόδιες Αρχές. Η Γενική Διεύθυνση Βακουφίων ανακοίνωσε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ότι ξεκίνησε έρευνα για την καταστροφή της αυτοκρατορικής πύλης της Αγίας Σοφίας, αναφέροντας τα εξής: «***Δύο επιθεωρητές, διοικητικοί και τεχνικοί, έχουν διοριστεί για να διενεργήσουν έρευνα αναφορικά με την φθορά της αυτοκρατορικής πύλης του τεμένους της Αγίας Σοφίας***».

Μετά από καταγγελία στην Εταιρεία Ιστορίας Τέχνης, επιστήμονες Ιστορικοί Τέχνης μετέβησαν στην περιοχή όπου βρίσκεται η ιστορική πύλη, φωτογράφισαν το σημείο που δείχνει ότι έχει υποστεί φθορές και μοιράστηκαν τη φωτογραφία στα κοινωνικά μέσα.

> Ayasofya Camii İmparatorluk Kapısının 2017 yılındaki hali ve dün çekilmiş fotoğrafı; pic.twitter.com/SLkDFiXimB
>
> — Sanat Tarihi Derneği (STD) (@SanatTarihiSTD) April 19, 2022

.

Σύμφωνα με την τουρκική εφημερίδα που έφερε το θέμα στην επιφάνεια, η Εταιρεία Ιστορίας της Τέχνης ζήτησε από τις Αρχές να γίνει έρευνα και να βρεθούν οι δράστες της ζημιάς, μέσα από τις κάμερες ασφαλείας.

Τα έργα αποκατάστασης

Ο υπουργός Τουρισμού και Πολιτισμού της Τουρκίας, Μεχμέτ Νουρί Έρσοϊ προανήγγειλε σε συνέντευξή του έργα ενίσχυσης της στατικότητας της Αγίας Σοφίας. Όπως αναφέρει το ρεπορτάζ του **ertnews.gr**, σύμφωνα με το εγκεκριμένο από την επιτροπή σχέδιο αποκατάστασης, πρώτα θα γίνει καθαρισμός του τσιμεντοκονιάματος, θα αφαιρεθούν οι γερασμένες μολύβδινες επιφάνειες στους θόλους και θα πραγματοποιηθούν εργασίες για την αποκατάσταση των ρωγμών και των σχισμών κάτω από τον θόλο. Στη συνέχεια θα επισκευαστεί και θα τοποθετηθεί στη θέση του το μολύβδινο κάλυμμα.

Επίσης θα αποσυναρμολογηθεί ο πρώτος μιναρές, **ο επονομαζόμενος μιναρές του Βαγιαζίτ** και, αφού ολοκληρωθούν οι επισκευές, θα τοποθετηθεί ξανά στη θέση του. Στους άλλους μιναρέδες, συνεχίζεται η μελέτη για τη στατική τους κατάσταση.

Το προηγούμενο διάστημα υπήρξαν καταγγελίες για σημαντικές φθορές και καταστροφές στο εμβληματικό μνημείο του βυζαντινού και παγκόσμιου πολιτισμού, με τους αρχαιολόγους να κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, τονίζοντας ότι το κτήριο δεν μπορεί να αντέξει σε τόσο μεγάλο αριθμό προσκυνητών. Οι φωτογραφίες από την **Αγία Σοφία,** που κυκλοφόρησαν στα μέσα ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δείχνουν γυναίκες να ξύνουν τους τοίχους και να κρύβουν κομμάτια στις τσάντες τους ως ενθύμιο της επίσκεψής τους ή ως φυλαχτό. Φθορές είχαν σημειωθεί και στην Αυτοκρατορική Πύλη και

στα αρχαία μάρμαρα του δαπέδου.

Μια σειρά από προκλήσεις

Ανήμερα της φετινής θλιβερής επετείου, οι Τουρκικές αρχές «τίμησαν» τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί με πρωινή προσευχή στη οποία παρέστησαν ο Πρόεδρος της Διεύθυνσης Θρησκευτικών Υποθέσεων, Αλί Ερμπάς, καθώς και ο Κυβερνήτης της Κωνσταντινούπολης, Νταβούτ Γκιουλ.

> “Ayasofya ruhunu taşıyan gençler yetiştirmeye devam edeceğiz. Ayasofya bağımsızlığımızın sembolüdür.”
>
> Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi’nin 86 yıl aradan sonra tekrar ibadete açılışının 3. yıl dönümünde sabah namazında kardeşlerimizle buluştuk. pic.twitter.com/dWfs6vpVip
>
> — Prof. Dr. Ali Erbaş (@DIBAliErbas) July 24, 2023

Ο **Μπουνιαμίν Τοπτζούογλου**, ιμάμης του μουσουλμανικού τεμένους της **Αγίας Σοφίας** μιλώντας στο τουρκικό πρακτορείο ειδήσεων TRT με αφορμή την συμπλήρωση τριών ετών από τη μετατροπή της, υποστήριξε πως ο ναός έχει γίνει σύμβολο της νίκης του **Ισλάμ**.

«Από την αρχή της λειτουργίας είχαμε 120 περιπτώσεις αλλαγής πίστης στο Ισλάμ που έγιναν εδώ στην Αγία Σοφία. Ο κόσμος ήθελε να γίνει ειδικά εδώ η τελετή και μας το έλεγε», υποστήριξε αρχικά και συνέχισε κάνοντας αναδρομή στο παρελθόν: *«Η Αγία Σοφία ήταν πολύ αγαπητή και στον Σουλτάνο Μωάμεθ Β’ (σ.σ. ο Πορθητής). Είναι σύμβολο της κατάκτησης (της Πόλης), είναι σύμβολο της νίκης του Ισλάμ. Συμβολίζει την ενότητά μας»*.

Επίσης, ο υπεύθυνος επικοινωνίας της Τουρκικής προεδρίας, Φαχρετίν Αλτούν, ανήρτησε ένα βίντεο στον λογαριασμό του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την επέτειο του ανοίγματος της Αγίας Σοφίας ως τζαμί.

Στην ανάρτησή του, ο Αλτούν αναφέρει: «Ο δάσκαλος Necip Fazil Kisakurek είπε “η Αγία Σοφία θα ανοίξει”. Δόθηκε η χάρις στον Πρόεδρό μας κ. Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν να πραγματοποιήσει αυτό το όνειρο του Δασκάλου και να απελευθερώσει την Αγία Σοφία από τα δεσμά της. Δόξα τον Αλλάχ».

Σύμφωνα με βίντεο που κυκλοφόρησε στο τουίτερ, μετά την φετινή επέτειο, παιδιά αναφώνησαν το «ο Αλλάχ είναι μεγάλος» κατά τη διάρκεια προσευχής στην Αγία Σοφία.

> □□ | Yaz Kur’an kursu öğrencileri, Ayasofya Camii’ni tekbirlerle inletti. pic.twitter.com/mQYBvpJoR6
>
> — Daily Islamist (@dailyislamist) July 28, 2023

Πανηγυρισμοί στην Αγία Σοφία για την νίκη του Ερντογάν στις Προεδρικές εκλογές

Εκατοντάδες οπαδοί του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν βρέθηκαν μέσα στην Αγία Σοφία στις 28 Μαΐου και πανηγύρισαν τη νίκη του στις εκλογές της Τουρκίας.

Ένα βίντεο από τους πανηγυρισμούς μέσα στην Αγία Σοφία κάνει τον γύρο του κόσμου, με το ιστορικό μνημείο να φαίνεται πως **εργαλειοποιείται για μία ακόμη φορά** από το σουλτάνο και το στρατόπεδό του.

> #Ayasofya Camii'nde toplanan vatandaşlar, Başkan Erdoğan'ın zaferini tekbirlerle kutluyor. pic.twitter.com/1qFsvfiCMK
>
> — Sabah (@sabah) May 28, 2023

Η τελευταία Θεία Λειτουργία στην Αγία Σοφία

Ήταν 29 Μαΐου του 1453 όταν ακούστηκε η κραυγή «Η Πόλις Εάλω» και η Πόλη των Αγίων, των Αυτοκρατόρων και των θρύλων «έπεφτε» στα χέρια των Οθωμανών Τούρκων.
Μια μέρα πριν έμελλε να τελεστεί και η τελευταία Θεία Λειτουργία μέσα στον μεγαλοπρεπή ναό της Αγιά Σοφιάς. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος και οι υπερασπιστές της Πόλης μεταλαμβάνουν και ο αυτοκράτορας εμψυχώνει τον λαό να αντισταθεί γενναία λίγο πριν πέσει ηρωικά.

Επιμέλεια βίντεο: Νάνσυ Νάσκου

Μοντάζ: Μανώλης Δημελλάς